

Οι 49 διανοούμενοι και ο απολυμένος Ντίνος Παλαισιτίδης

Μα οι κατάλληλοι άνθρωποι πάντοτε βρίσκονται – δεν έχουν τίποτα να χάσουν.

Μανώλης Αναγνωστάκης

Στις 17 Φεβρουαρίου κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο (και δύο μέρες μετά αναδημοσιεύτηκε στην Αυγή) ένα «Κείμενο υποστήριξης των εκδόσεων Άγρα» υπογεγραμμένο από 49 διανοούμενους (πανεπιστημιακούς, καλλιτέχνες, συγγραφείς, μεταφραστές κ.ά.). Βλέποντας κανείς τον τίτλο του κειμένου, θα υπέθετε εύλογα ότι οι εκδόσεις Άγρα και ο Σταύρος Πετσόπουλος διώκονται για κάποιο βιβλίο που εξέδωσαν, κινδυνεύουν με δίκες και καταδίκες, και –όπως θα ήταν αναμενόμενο σε μια τέτοια περίπτωση- οι διανοούμενοι του τόπου συσπειρώνονται στο πλευρό του εκδότη. Διαβάζοντας όμως το μικρό κείμενο που προηγείται των υπογραφών, διαπιστώνει κανείς ότι η αφορμή είναι άλλη (η απόλυση του βιβλιοϋπαλλήλου των εκδόσεων Άγρα Ντίνου Παλαισιτίδη και οι συνακόλουθες κινητοποιήσεις συναδέλφων του για την ανάκληση της απόλυσής του).

Αν μη τι άλλο προκαλεί τουλάχιστον εντύπωση η κινητοποίηση 49 γνωστών διανοουμένων για μια εργασιακής φύσης διαφορά σε μια επιχείρηση, και προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση ότι η κινητοποίηση αυτή δεν γίνεται υπέρ του... αντικειμενικά αδυνάτου, του υπαλλήλου, αλλά υπέρ αυτού που απ' τις αντικειμενικές οικονομικές συνθήκες βρίσκεται στη θέση του ισχυρού, υπέρ αυτού δηλαδή που την επομένη της απόλυσης η ζωή του συνεχίζεται κανονικά και δεν βρίσκεται αντιμέτωπος με το φάσμα της ανεργίας και το χειροπιαστό και διόλου «θεωρητικό» ζήτημα της επιβίωσης.

Ο γράφων δεν μπορεί φυσικά να μπει στην ουσία της εργασιακής διαφοράς, μιας και δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τα διαδραματισθέντα στην επιχείρηση, από θέση αρχής όμως, φαντάζομαι, κάθε άνθρωπος που δεν είναι θαυμαστής της Μάργκαρετ Θάτσερ βρίσκεται στο πλευρό του εργαζόμενου και όχι του εργοδότη.

Το κείμενο όμως των 49 διανοουμένων, πέρα από την αρχική έκκληση, σε μια δεύτερη ανάγνωση προκαλεί το λιγότερο οργή ακόμα και σε έναν «ουδέτερο παρατηρητή», βρίθει λογικών αλμάτων και γεννά ορισμένα ζητήματα πνευματικού ήθους και μερικά, ρητορικά μάλλον, ερωτήματα. Λένε, για παράδειγμα, οι 49 στο κείμενό τους (ολόκληρο υπάρχει πλέον και στην ιστοσελίδα των εκδόσεων Άγρα και εύκολα μπορεί να το βρει κανείς): Εμείς που υπογράφουμε αυτό το κείμενο έχουμε επί χρόνια συνεργασία με τον Σταύρο Πετσόπουλο και τις Εκδόσεις Άγρα και γνωρίζουμε όχι μόνο τη σπουδαία συμμετοχή τους στα γράμματα αλλά και τις εργασιακές συνθήκες απόλυτου σεβασμού του προσώπου των εργαζομένων και των εργασιακών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων τους που από την ίδρυση του εκδοτικού οίκου επικρατούν σ' αυτόν.

Πρώτον, πώς είναι δυνατόν να ξέρει ένας συγγραφέας ένας μεταφραστής ή ένας καθηγητής Πανεπιστημίου τις συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται οι πωλητές, οι αποθηκάριοι και οι κούριερ οποιουδήποτε εκδοτικού οίκου; Κατ' αντιστοιχία, όταν παίρνουμε στα χέρια μας ένα καλοτυπωμένο βιβλίο, οποιουδήποτε εκδότη, ξέρουμε κάτω από ποιες συνθήκες δουλεύουν οι γραφίστες στα ατελιέ, οι πιεστές στα τυπογραφεία και οι υπάλληλοι των βιβλιοδετείων; Κατά δεύτερο, τι σχέση έχει η ποιότητα του εκδοτικού προϊόντος με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δουλεύουν οι υπάλληλοι του εκδοτικού οίκου; Με αυτή την «λογική», θα ήταν αυτονόητο ότι οι υπάλληλοι της αυτοκινητοβιομηχανίας Πόρσε, για παράδειγμα, δουλεύουν σε έναν επαγγελματικό παράδεισο και ουδεμία συνδικαλιστική διεκδίκηση εκ μέρους τους θα ήταν επιτρεπτή, εφόσον το προϊόν της εταιρείας τους είναι το καλύτερο της αγοράς. Στην προκειμένη περίπτωση, το κείμενο στήριξης των συναδέλφων του Παλαιστίδη στην Άγρα και η απεργία στην οποία έχουν προχωρήσει με αφορμή την απόλυσή του θα έπρεπε να κάνουν τους υπογράφοντες περισσότερο επιφυλακτικούς.

Συνεχίζουν οι 49 διανοούμενοι στο κείμενό τους: Τις τελευταίες μέρες με οργή και θλίψη διαπιστώνουμε ότι με αφορμή την απόλυση εργαζομένου από τον εκδοτικό οίκο, υπό συνθήκες που ασφαλώς θα κριθούν από τα δικαστήρια, ο εκδοτικός οίκος επιχειρείται να εμφανιστεί ως διώκτης των συνδικαλιστικών ελευθεριών που εκφοβίζει και απολύει εργαζόμενους. Τίποτα δεν είναι αναληθέστερο από τους παραπάνω ισχυρισμούς και γι' αυτό αισθανόμαστε την ανάγκη να προβούμε σε δημόσια δήλωση για να προστατέψουμε τις Εκδόσεις Άγρα από τη συκοφάντηση και το διασυρμό. Εδώ τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο σοβαρά. Καταρχάς γιατί αποτελεί «συκοφάντηση και διασυρμό» η όλη κινητοποίηση, τη στιγμή που η επιθεώρηση εργασίας σε πρώτη φάση γνωμοδότησε υπέρ του εργαζομένου. Επιπλέον, από πότε το κατοχυρωμένο δικαίωμα στη απεργία συνιστά σπύλωση για το κύρος μιας επιχείρησης; Άραγε οι υπογράφοντες δεν διεκδικούν για τον εαυτό τους το δικαίωμα στην απεργία ή στην προσφυγή στην επιθεώρηση εργασίας; Όσοι απ' τους υπογράφοντες είναι εκλεγμένοι σε συνδικαλιστικά όργανα του επαγγελματικού τους κλάδου, θεωρούν ότι η απεργία συκοφαντεί και διασύρει τον εκάστοτε εργοδότη; Δέχονται μήπως οι, στην πλειονότητά τους, δημόσιοι υπάλληλοι που υπογράφουν να παραχωρήσουν τη μόνιμη και εξασφαλισμένη από το κράτος εργασιακή τους θέση; (Εργασιακή θέση που, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, είναι εξασφαλισμένη ακόμα και όταν κάποιος παραμένει επί 30 χρόνια καθηγητής πανεπιστημίου δίχως να έχει δημοσιεύσει ούτε ένα επιστημονικό έργο).

Δεν θα επεκταθώ σε άλλα «προβληματικά», τουλάχιστον, σημεία της επιστολής (μερικά θέτουν εξόφθαλμα υπό αμφισβήτηση την ειλικρίνεια ορισμένων εκ των συντακτών και προσβάλλουν τη νοημοσύνη μας· πώς μπορεί, για παράδειγμα να ξέρει κάποιος τι συνέβαινε στον εκδοτικό οίκο από την ίδρυσή του, το 1979, όταν τότε ήταν μαθητής. Ή πώς μπορεί να ξέρει κάποιος τι συνέβαινε στα 30 χρόνια λειτουργίας του οίκου όταν έχει γνωρίσει τον εκδότη μόλις πρόπερσι; Για να μην αναφερθώ και σ' αυτούς που ζουν 500 χιλιόμετρα μακριά από την έδρα των εκδόσεων...) και θα αναφερθώ σε ορισμένα ζητήματα πνευματικού ήθους που ανακύπτουν από την ασυνήθιστη αυτή κίνηση των 49.

Ιστορικά, η συλλογή υπογραφών έχει χρησιμοποιηθεί ως μια συμβολική κίνηση υποστήριξης κάποιου αδυνάτου, κάποιου διωκόμενου ή κάποιου που βρίσκεται στην

φυλακή ή γενικότερα κινδυνεύει. Η χρησιμοποίηση του μέσου αυτού για την υπεράσπιση ενός εργοδότη αν μη τι άλλο το ακυρώνει και διαστρεβλώνει την ιστορικότητα αυτής της πρακτικής. Επιπλέον, η κίνηση αυτή των 49 έρχεται να προστεθεί σε πρόσφατες συλλογικές τοποθετήσεις διανοουμένων κατά τον περσινό Δεκέμβρη που όλες είχαν αντιδραστικό πρόσημο, για να το πω όσο πιο κομψά μπορώ. Κάποτε αναφερόμασταν με θλίψη στη σιωπή των διανοουμένων. Φοβάμαι ότι ο καιρός που θα παρακαλάμε να μην πάρουν θέση δεν είναι μακριά.

Σε ιστορικές στιγμές κρίσης και κοινωνικής έντασης όπως αυτή που διανύουμε η θέση που παίρνει ο καθένας είναι κρίσιμη και ενδεικτική. Από την εποχή του Σωκράτη έχει οριστεί με τον πλέον εύγλωττο τρόπο ο ρόλος του καλώς εννοούμενου διανοούμενου. Είναι αυτός που σαν την αλογόμυγα ξυπνά το ράθυμο άλογο της Πόλης και για «ανταμοιβή» τον ποτίζουν κώνιο ή τον ρίχνουν στην πυρά. Δυστυχώς, εδώ και καιρό βλέπαμε διανοούμενους να διαγκωνίζονται ποιος θα πρωτομπεί σε κρατικές επιτροπές και think tanks, ποιος θα ελιχθεί με ρασπουτινική δεξιότητα στο ακαδημαϊκό κατεστημένο και ποιος θα εξασφαλίσει από νωρίς την κρατικοδίαιτη σταδιοδρομία του, προωθώντας ταυτόχρονα όσους περισσότερους μπορεί από το περιβάλλον του. Η επιστολή που υπογράφουν οι 49 διανοούμενοι υπέρ των εκδόσεων Άγρα, φοβάμαι ότι εγκαινιάζει μια νέα εποχή κατά την οποία οι «άνθρωποι του πνεύματος» αυτοπρόσφεροι θα τάσσονται εναντίον του κάθε αδυνάτου με εξευτελιστικό αντίτιμο μια επιμελημένη και καλαίσθητη έκδοση.

Κώστας Δεσποινιάδης

Υ.Γ. Το κείμενο δόθηκε για δημοσίευση στα «Ενθέματα» της Αυγής -από όπου είχα στο παρελθόν ανοιχτή πρόσκληση συνεργασίας- στις 22-2-2010. Δύο ημέρες μετά με ενημέρωσαν ευγενικά ότι δεν μπορούν να το δημοσιεύσουν. Καλό είναι, στις αρχές του 21ου αιώνα, να θυμόμαστε όλοι ότι ο σταλινισμός είναι κυρίως νοστροπία και λιγότερο ιδεολογία...